

ressò mont-rogenic

UN MISSIONER MONT-ROGENC A AMÉRICA (SEGLE XIX): “PACIFIC DE MONTROIG”

Martí Rom
www.martirom.cat

01-10-2024

En aquests mons de Déu d'Internet, tot d'una et trobes amb un caputxí dit “Pacífico de Montroig”¹. Aquests, prenen a la manera de “cognom” el nom del poble on havien nascut. També, normalment, adoptaven un nom nou diferent del que tenien de pila. Per què “Pacífico”? Ho ignoro exactament, però he trobat d'altres caputxins que es fan seu aquest mateix nom. L'origen està en Sant Francesc d'Assis², fundador dels dits franciscans. Una de les seves màximes era que calia ser “un instrument de pau”. Aleshores, un dels seus deixebles adoptaria el nom de “Pacífico”³. Des d'aleshores, Déu n'hi-do la quantitat de caputxins que van adoptar aquest nom!⁴.

Els caputxins, una de les branques dels franciscans, assumien, a més d'una vida d'oració, la pobresa i l'austeritat. Anaven amb barbes llargues i caputxa punxeguda⁵. Els franciscans caputxins varen sorgir el 1528 de l'experiència de renovació de Mateo de Baswcio, Rafael i Ludovico de Fosombre. El 1534 reben el nom de caputxins; ja eren uns set-cents.

He trobat varis caputxins de poblacions properes a Mont-roig. Per exemple, Ignasi de Cambrils, Joan de Cornudella, Melcior de Tivissa, Lluís de Valls i Estanislau de Reus van coincidir amb el mont-rogenic a Guatemala. Deurien parlar català entre ells?

Què sabem de Pacífico de Montroig? Comencem pel que desconeixem: el seu nom real. La primera informació que tenim és que forma part dels caputxins del convent (dit de “Belén”) a la ciutat de Antigua Guatemala (Guatemala). Aquesta, fins al 1771, havia estat l'antiga capital. La missió s'havia fundat el 1852⁶. “Su bagaje era muy pobre, y consistía principalmente en unos pocos libros, y entre ellos, los necesarios para la vida capuchina: la Regla y su Exposición, las Constituciones y el Ceremonial. El Sr.

¹ He consultat diversos llibres. La font principal ha estat el llibre “Historia de la restauración de los frailes menores capuchinos en España” de Salvador Ros Calaf (Ceuta, 1910), recentment publicat altre cop (“Transcripción: José Antonio Lasa (Sevilla, abril de 2007)”). L'autor, Salvador Ros Calaf (Igalada, 1853), havia estat el “Padre Cayetano de Igalada”. Eren les seves memòries.

També el llibre “Cronicón de la misión de PP. Capuchinos en Centro América” de Fray Ignacio de Cambrils, con notas y apéndices de “Fray José de Calasanz de Llevaneras” (Barcelona, 1889) i el llibre “Capuchinos catalanes en Centro América y México” del Padre Pacífico de Vilanova (1947). Universidad de Texas.

² Francesc d'Assis es deia Giovanni (Joan) i, lògicament, havia nascut a Assis (Itàlia).

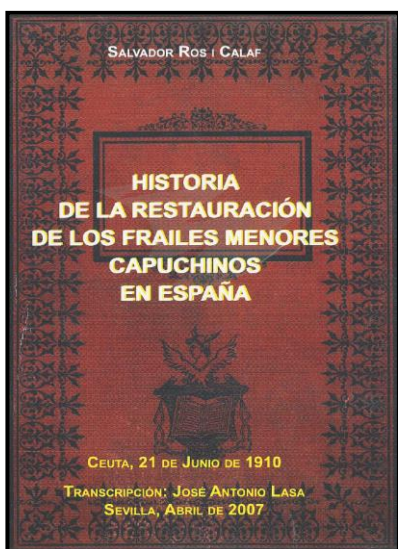
³ Guillermo Divini, conegut com “Beat Pacífico”.

⁴ Entre d'altres, he trobat a Pacífico de Málaga, de Murcia, de Ronda i de Valencia.

⁵ Una bona crònica sobre els caputxins a Catalunya és el llibre “Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX” (“Tomo IV”) de Cayetano Barraquer Roviralta (Barcelona, 1917). Sobre aquests religiosos hi dedica des de la pàg. 187 a la 286.

⁶ El 1859 varen fundar una missió a El Salvador. Foren les primeres a Centre Amèrica.

Arzobispo, vistos los documentos de que iban provistos no tuvo inconveniente en admitirlos y autorizarlos...”⁷. N’eren tan sols tres o quatre. Entre ells, Francesc de Bossost, el fundador, Vicens de Sarrià i Esteban de Andoain. Havien arribat el 15 de novembre de 1851⁸.

La descripció detallada de l’aventura d’aquests caputxins a Centre Amèrica la fa Gaietà (Cayetano) d’Igualada (dit Salvador Ros Calaf) amb el llibre “Historia de la restauración de los frailes menores capuchinos en España”. Més aportacions importants d’Ignasi de Cambrils amb el llibre “Cronicón de la misión de PP. Capuchinos en Centro América”.

Tan aviat com van poder, un d’ells, Vicens de Sarrià⁹, va tornar a Espanya per tal d’aconseguir nous adeptes. A l’expedició del 1856 hi havia Ignasi de Cambrils. En una altra del 1862 Antonio de Igualada.

Com deuria ser aquell viatge de Barcelona a Guatemala? Sabem la crònica que fa Ignasi de Cambrils: “Entramos por la tarde en la bahía de Gibraltar, en la que había entre la numerosa multitud de barcos, un buque que 27 días hacía estaba aguardando impaciente un favorable viento para pasar aquel estrecho tan peligroso... Antes de la madrugada siguiente empieza a soplar el deseado viento, y como a las 5 de la mañana empiezan los buques a alzar áncoras; y en menos de 3 horas se vio el mar de Gibraltar casi convertido en un solitario desierto marítimo... Tal vez más de 300 buques de tantas y tan variadas formas con todo el ornato de las velas... pasar todos aquel largo estrecho con viento tan apacible...”¹⁰. “La mar és plana si Déu ho vol”. S’explica que arriben al port d’Izabal, a la costa atlàntica de Guatemala.

Hi va haver una altra expedició el 1869 encapçalada per Segimon (*Castanyer*) de Mataró. Seran vint-i-set els que aniran a Guatemala. “(*En*) esta segunda expedición... (*van*) los PP. Leonardo de Girona, Agustín de Olot, Tomás de la Pina, Fernando de Barcelona, Juan de Cornudella, Pacífico de Montroig, Vicente de Olvan, Ildefonso de (lo ignoro) murió muy joven... el P. Buenaventura de Villafranca... y el P. Narciso cuyo pueblo natal ignoro (*Olot*)”¹¹. Amb només setze anys, també hi ha Gaietà d’Igualada i amb quinze Josep de Calassanç de Llevaneras (sic)¹², dit Josep Vives i Tutó¹³, que seria cardenal el 1899. Aquest es qui complementa el “Cronicón...” d’Ignasi de Cambrils amb “Notas y apéndices”. El caputxí mont-rogenic anirà a Guatemala.

Com dèiem, aquest viatge succeeix el 1869. L’anterior setembre de 1868 havia hagut la “Gloriosa revolución de septiembre” on les forces liberals, encapçalades pel reusenc

⁷ “Historia de la restauración...”, pàg. 56.

⁸ “Los capuchinos en la península ibérica. 400 años de historia (1578-1978)” estudio coordinado por Alberto González Caballero (Conferencia ibérica de capuchinos, Sevilla 1985), pàg. 378.

⁹ Havia participat en la Primera Guerra Carlina (1833-1840) con a tinent coronal carlí.

¹⁰ “Cronicón...”, pàg. 50-51.

¹¹ “Historia de la restauración...”, pàg. 58.

¹² En endavant serà: “Llavaneres”.

¹³ Havia nascut, en el si d’una família humil, el 15 de febrer de 1854 a Sant Andreu de Llavaneres.

general Joan Prim van foragitar els Borbons, a Isabel II. “En todas partes por las calles y plazas, corrían folletos impresos contra los predicadores Evangélicos, y se oían predicadores profanos contra el Catolicismo y contra lo más santo y sagrado: el clero insultado a cada paso y en peligro de ser degollado cada día...”¹⁴.

Per les condicions polítiques, resultava difícil d'embarcar a Barcelona i es desplaçaran en tren fins a Saint Nazaire (Bretanya). Hi arriben el 8 de maig. Onze dies després embarquen en el vapor Panamá cap a Guatemala, fent escala a Panamá. Aleshores s'assabenten que a l'interior d'aquest país s'havien produït revoltes. Quan arriben a Antigua Guatemala l'11 de juliol¹⁵ tot estava en calma.

Quina era la causa de marxar a Amèrica? Aquella Espanya del segle XIX era un Cafarnaüm. Del 1833 al 1840 hi va haver la Primera Guerra Carlina. L'estiu del 1835 fou especialment dur. El juliol i agost de 1835 es produeix la crema de convents i esglésies. El 25 de juliol el govern de Madrid decretava l'extinció dels monestirs de menys de 12 religiosos. Conseqüentment, es va produir la exclaustació dels religiosos¹⁶. “Nadie ignora la violenta e inicua persecución de que fue víctima en España el Clero Regular... Despojado de sus bienes, expulsados de sus conventos, encarcelados, desterrados y perseguidos los religiosos como si fueran bestias feroces tomaron diferentes direcciones. Unos se ocultaron como pudieron en la misma España hasta que pasó lo más duro... otros buscaron en Francia, Italia y América la seguridad y sosiego que no podían tener en su patria...”¹⁷.

Tenim a Pacífic de Montroig en aquell convent d'Antigua Guatemala¹⁸. El juny de 1871 hi ha a Guatemala i El Salvador (s'havien independitzat, de forma pactada d'Espanya, el 1821) aldarulls que acabaran en una revolta general. Gaietà d'Igualada escriu: “Los revolucionarios... tenían un (*sentimiento*) antirreligioso muy acentuado. A los pocos días de haber triunfado la revolución circularon una multitud de impresos contra la Religión, contra el Clero... Su lenguaje era cada día más amenazador y los nuevos gobernantes hacían alarde de sus propósitos antirreligiosos...”¹⁹. Havien marxar de l'Espanya liberal i ara es tornaven a encarar amb aldarulls antireligiosos. “Todas las comunidades religiosas de Guatemala eran objeto del odio masónico... los padres jesuitas, los padres capuchinos eran los más aborrecidos por los impíos y sectarios”²⁰.

El 25 de juliol de 1871 ingressa al convent d'Antigua Guatemala Joaquín Maria de Llavaneres, germà de Josep, dit Josep Vives i Tutó, que seria cardenal el 1899. Aquest darrer hi havia arribat en l'expedició de dos anys abans. “(*Josep de*) Calassanç de Llavaneres, junt amb els joves caputxins vinguts de Catalunya, inicià, sota la direcció del P. Ignasi de Cambrils, els estudis de filosofia i teologia...”²¹. Els dos germans Vives i Tutó (“Llavaneres”) es troben en aquell convent.

¹⁴ “Cronicón...”, pàg. 164.

¹⁵ “Josep de Calassanç de Llavaneres (1854-1913), cardenal Vives i Tutó, escriptor i publicista” de Valentí Serra de Manresa a “Revista Catalana de Teologia” 39/1 (2014), pàg. 335.

¹⁶ Vegeu el llibre “Mont-roig: En el segle XIX: un temps convuls” de Martí Rom (Arola Editors), pàg. 92.

¹⁷ “Historia de la restauración...”, pàg. 55.

¹⁸ Avui és la “Posada de Belén”.

¹⁹ “Historia de la restauración...”, pàg. 64.

²⁰ “Cronicón...”, pàg. 177.

²¹ “Josep de Calassanç de Llavaneres (1854-1913), cardenal Vives i Tutó, escriptor i publicista” de Valentí Serra de Manresa a “Revista Catalana de Teologia” 39/1 (2014), pàg. 336.

El president provisional de Guatemala, Justo Rufino Barrios²², el 24 de maig de 1872 va declarar extingida la Companyia de Jesús (els jesuïtes), passant els seus béns a ser propietat de l'estat. El 7 de juny, va promulgar un decret ampliant-ho a totes les comunitats religioses. “Dichos institutos son, por su naturaleza, refractarios a las reformas conquistadas por la civilización moderna, que proscriben la teocracia en nombre de la libertad, del progreso y de la soberanía del pueblo”²³.

En aquell 7 de juny “salió una orden secreta de aquel gobierno... Por razones de alta política, ha resuelto la expulsión de los padres capuchinos de la Antigua. Hoy viernes ha salido de esta capital una fuerza armada con orden de sacarles de aquella ciudad y conducirlos a frontera Mejicana...”²⁴. Els volien traslladar a Chiapas (Mèxic).

*“El día 7 de junio de 1872 vinieron unos 500 soldados con 3 cañones, y rodeando antes el convento se presentaron a llamar a la portería nos intimidaron que les abriésemos la puerta. Hizímoslo y entraron dentro algunos soldados con el coronel Irungaray y pidiéndonos el nombre de cada uno, y hecho algún inventario, nos hicieron salir a las 10 de la noche y nos llevaron dentro de un cuadro de bayonetas por las calles y nos pusieron en el antiguo palacio en donde, coronada la plaza, y puestas muchas guardias tuvimos que pasar la noche sin más cama que los ladrillos...”*²⁵. *“Sin más ropa que la puesta y con el breviario y un crucifijo salimos del convento...”*²⁶. Eren trenta-nou.

A l'endemà, “entre dos cordones de tropa con bayoneta calada, con piquetes a vanguardia y a retaguardia y con mucha lentitud”, els duen a Chimaltenango. “El coronel va dando sus disposiciones acerca de los coches... a toda prisa y como a escape marchan en los coches todos los padres capuchinos escoltados por unos 500 hombres de tropa... Algunos religiosos no pudiendo tener asiento en los coches fueron obligados a ir en carreta tirada por bueyes...”²⁷.

Escriu Pacífic de Montroig: “Las tropas disparaban sobre los grupos que se reunían con objeto de lamentar la partida de los padres. Los soldados mataron a unos cuatro de los que gritaban: Adiós, padres, nos han engañado estos picaros”²⁸. Ho fa en una carta enviada a Miguel García Granados²⁹ el 8 de setembre de 1873 des de Nova York.

Finalment, després de nou dies, del 8 al 16, alimentant-se tan sols de pa i aigua, van arribar a Champerico, a la costa del oceà Pacífic. “Pasamos por varias poblaciones grandes, como Chimaltenango, Sololá, Fotonicapau, Salcajé, Quesaltenango y

²² Ho fou definitivament del 4 de diciembre de 1873 al 28 de febrero de 1885.

²³ “El patrón. Biografía de Justo Rufino Barrios” de Pedro j. Chamorro Zelaya (Editorial La Prensa Managua, 1966), pàg. 107.

²⁴ “Cronicón...”, pàg. 180.

²⁵ “El Dietari del primer i segon viatge a Amèrica del P. Calasanz de Llavaneres (Cardenal Vives i Tutó)” de Valentí Serra de Manresa (“Estudios Franciscanos” núm. 94, 1993) p. 304-305.

²⁶ “Historia de la restauración...”, pàg. 65.

²⁷ “Cronicón...”, pàg. 182.

²⁸ “El patrón. Biografía de Justo Rufino Barrios” de Pedro j. Chamorro Zelaya (Editorial La Prensa Managua, 1966), pàg. 107.

²⁹ Miguel García Granados fou president de Guatemala, després d'una revolta, des del 30 de juny de 1871 fins el 4 de juny de 1873, que ho seria Justo Rufino Barrios.

*Retalúlen...*³⁰. Segons Pacífico de Montroig, anaven “*custodiados por bayonetas, de pueblo en pueblo... sin más socorro que las limosnas de los fieles*”³¹.

A Champerico hi vivien unes quaranta persones. Ara, a més dels caputxins i havia uns quatre-cents soldats. Pel camí, al principi, anaven cap al nord, els volien lliurar a Mèxic. No els van voler.

Finalment, el 18 de juny de 1872, els van embarcar en el vapor Sacramento que venia de Panamà i anava a Sant Francisco (Califòrnia). Gaietà d'Igualada: “*Entre nueve y diez de la mañana del 30 de junio de 1872 llegamos a San Francisco...*”³². Ignacio de Cambrils: “*Fuimos embarcados... en unas grandes lanchas conductoras... Fuimos tratados con las conveniencias de los de 1ª clase... Quien pagó nuestro pasaje a California fueron los buenos españoles y guatemaltecos que se compadecieron de los pobres capuchinos...*”³³.

El Padre Esteban con un grupo de religiosos desterrados de Guatemala

Un d'ells deuria ser el mont-rogenic Pacífic de Montroig

En aquest grup de caputxins, entre d'altres, hi havia Gaietà d'Igualada (autor de “*Historia de la restauración...*”), Josep de Calassanç de Llavaneres (futur cardenal Vives i Tutó) i el seu germà Joaquim de Llavaneres (seria Comissari Apostòlic dels caputxins a Espanya).

³⁰ “*Cronicón...*”, pàg. 183.

³¹ “*El patrón. Biografía de Justo Rufino Barrios*” de Pedro j. Chamorro Zelaya (Editorial La Prensa Managua, 1966), pàg. 107. En aquest llibre l'anomenen “*Fray Montroig*”.

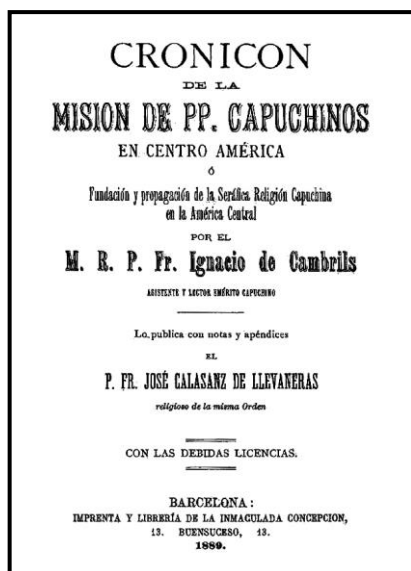
³² “*Historia de la restauración...*”, pàg. 70.

³³ “*Cronicón...*”, pàg. 184 i 185.

Quin enorme contrast passar en pocs dies de Guatemala a San Francisco! Aquesta, ja tenia uns 200.000 habitants. Era una ciutat moderna. El 1848 s'havia desfermat la "febre d'or" a Califòrnia i hi van anat milers de persones de tots els Estats Units. A Gaietà d'Igualada *"la ciudad le causó una gran impresión, tanto por su modernidad como por su composición socio-religiosa y lingüística, pues convivían cristianos, protestantes, judíos y no creyentes con total normalidad, lo que para ellos era algo totalmente nuevo..."*³⁴.

A l'arribar a San Francisco, dels trenta-nou varen caure malalts trenta-sis. Gairebé tots tenien febre. Francesc de Bossost, que havia fundat aquell convent de caputxins de Antigua Guatemala, era vell i va morir al cap de pocs dies. Tenia vuitanta anys. *"El P. Pacífico de Montroig fue enviado al hospital de Santa María para estar a la vista del P. Francesc de Bossost; estando en el hospital cayó enfermo..."*³⁵. Deuria ser una persona de confiança.

*"Después de algunos días de descanso, nos repartimos entre dos grandes colegios de San Francisco y de Santa Clara distante como cuatro horas a curso del ferrocarril..."*³⁶. Els allotjaven els jesuïtes.

No saben quin serà el seu futur. Els hi diuen que cal que aprenguin l'anglès. *"Casi ninguno de nuestros padres se sentía con ánimos de aprenderlo, unos por la edad y otros por falta de capacidad..."*³⁷. També els hi cal estudiar filosofia. Ara estan en un entorn més civilitzat i necessiten més coneixements. Es aquí quan el relator Cayetano de Igualada comenta: *"el P. Ignacio de Cambrils, religioso muy bueno y trabajador, de capacidad y dotes para ser un buen orador y un buen escritor; pero demasiado tímido"*³⁸. Aquest es l'autor del "Cronicón...".

Els caputxins imprimeixen un fulletó en anglès per donar a conèixer la seva situació (*"The exiled capuchins"*)³⁹. La premsa destacava la notícia de l'expulsió i parlava de despotisme i tirania d'aquells governants. També publicava una fotografia de (part) del grup. L'he trobada a Internet, al web "Franciscanos capuchinos" (de Nova York)⁴⁰. És possible que Pacífico de Montroig estigui entre ells.

"La idea de ir a España fue otra causa que influyó en que no nos quedáramos en aquella tierra donde habíamos sido tan bien recibidos. La fundación de Guatemala fue hecha con la intención de fundar en España en cuanto se pudiera. Los trastornos que

³⁴ Historia eclesiástica y civil de la célebre ciudad de Ceuta" de Salvador Ros y Calaf (Ceuta, 2017), pàg. 14.

³⁵ "Historia de la restauración...", pàg. 73.

³⁶ "Cronicón...", pàg. 186.

³⁷ "Historia de la restauración...", pàg. 75.

³⁸ "Historia de la restauración...", pàg. 76.

³⁹ Està al llibre "Cronicón...", la pàg. 193 a la 197.

⁴⁰ <https://franciscanoscapuchinos.org/>

en aquellos años había les hacían presagiar el próximo triunfo de Don Carlos y la consiguiente restauración de las Órdenes religiosas, de aquí el anhelo de acercarse a España... ”⁴¹.

Recordarem que en plena Primera Guerra Carlina (1833-1840) es va produir l’extinció dels monestirs. Aquesta guerra és conseqüència de no acceptar “Don Carlos”⁴², germà del rei, la successió al tron de Ferran VII, de la seva filla Isabel II. Fins llavors sempre havien heretat els fills, mai les filles. La resta de segle XIX serà un continu de lluites. Del 1846 al 1849 hi ha la Segona Guerra Carlina (també dita “dels Matiners”) i del 1872 al 1876 la Tercera. Com deia abans, un *Cafarnaiim*.

Els caputxins d’Antigua Guatemala (i d’altres indrets), en aquell estiu del 1872, anhelaven la victòria carlina per poder tornar a Espanya. No seria tan aviat.

Calia prendre decisions, no podien estar més en els col·legis dels jesuïtes, doncs s’apropava l’inici d’un nou curs acadèmic. El 17 de setembre se’n van, uns a Wisconsin on hi havia d’altres caputxins (alemanys), i la resta a Nova York. Hi arriben el 21 de febrer. Just uns dies abans, l’11 de febrer s’havia proclamat la Primera República (1873-1874). Les coses empitjoraven per als caputxins.

“Todos menos tres que allá interinamente quedaron, nos dirigimos a Francia...”⁴³. Ho farien a mitjans de febrer de 1873. El 6 de març arriben a Le Havre i, d’allí, van primer a París i després a Tolosa de Llenguadoc, Baiona, Cahors i Céret. Josep de Calassanç de Llavaneres (futur cardenal Vives i Tutó) i d’altres caputxins, van anar a Tolosa de Llenguadoc. Estaven relativament a prop d’Espanya.

Amb els caputxins de Nova York s’hi van quedar Antoni d’Igualeda⁴⁴, Vicente de Olbán i Pacífic de Montroig. Aquesta ja era una gran ciutat, tenia un milió i mig d’habitants. Estaven al convent de Sant Joan Baptista⁴⁵.

El mont-rogenic, deuria ser una persona rellevant, doncs, des de Nova York envia una carta, el 8 de setembre de 1873, a Miguel García Granados (aquest acabava de deixar la presidència de Guatemala el 4 de juny) on li etziba: *“La Prensa de los Estados Unidos ha tomado nota de los cien azotes que el gobierno liberal del general Barrios⁴⁶, en un acto de cólera, mandó aplicar a uno de los más prominentes ciudadanos de Guatemala, que estaba de visita en su casa, y os puedo citar el número del Herald⁴⁷ en que se dan los detalles de semejante barbaridad”⁴⁸.*

Al cap, més o menys, d’un any, a mitjans de 1874, Antoni d’Igualeda i Pacífic de Montroig varen rebre l’ordre d’anar a Equador. Hi deurien arribar al juliol. Escriu “Fr.

⁴¹ “Historia de la restauración...”, pàg. 77.

⁴² Carlos Maria Isidro. “Carles V” pels carlins.

⁴³ “Cronicón...”, pàg. 187.

⁴⁴ El seu nom era Procopi Mensa. “Hijo de padres pobres que ejercían el oficio de tejedores...”. Llibret “Corona fúnebre dedicada a la memoria del Rvdo. Fray Antonio de Igualeda. Capuchino y misionero apostólico” (San José de Costa Rica, 1897), pàg. 14.

⁴⁵ Ho sabem pel comentari que sobre aquest es fa al llibre “Cronicón...”, pàg. 228.

⁴⁶ Justo Rufino Barrios.

⁴⁷ “New York Herald”.

⁴⁸ “El patrón. Biografía de Justo Rufino Barrios” de Pedro J. Chamorro Zelaya (Editorial La Prensa Managua, 1966), pàg. 108.

L. M. de M.”⁴⁹, “Fray Lorenzo Maria de Mataró”, el 14 d’agost de 1974, que “un mes atrás llegaron de Nueva York dos Padres Capuchinos de los expulsados de Guatemala...”⁵⁰.

“Según escribe Fray Cayetano, los padres graves⁵¹ de la orden habían previsto que la I República⁵² duraría poco y que pronto sería proclamado el pretendiente carlista Carlos VII. Sin embargo, en España no cambiaban las cosas, por lo que se decidió formar un grupo de doce religiosos, entre los que estaban Fray Cayetano de Igualada y los hermanos Llavaneres⁵³, para ir a Ecuador...”⁵⁴. En aquest grup hi havia molts dels caputxins expulsats de Guatemala que des de Nova York havien arribat a França. Un any després, el 24 de juny de 1875, van sortir cap Equador. A més de Gaietà d’Igualada, hi havia Gabriel de Prats de Llusanes (*Lluçanés*) i Joan de Cornudella. El 25 de juliol de 1875 arribaven a Guayaquil i des de allí van al convent d’Ibarra, passant per Quito.

Explica Llorenç Maria de Mataró: “Yo creía que el clima del Ecuador era muy caluroso... Quito, que es la capital, es más frío que en noviembre Sabadell; des de la ciudad se ven todo el año varias montañas cubiertas de nieve...”⁵⁵. Es curiós que esmenti Sabadell: hi deuria viure algun temps en el convent dels caputxins; ell era de Mataró. Continua fent una descripció dels aliments que hi havia: “En esta tenemos las patatas⁵⁶ mejores que en Cataluña; las gentes viven de solas papas⁵⁷; pobres y ricos no dejan pasar un día sin comer dos veces... papas cocidas; hay buenas coles, coliflor y en algunos lugares abundan las frutas; también se ven una que otra parra y algún olivo, pero nadie los cultiva...”⁵⁸.

Afegeix sobre el país: “Todo respira religión... Aquí no se oyen blasfemias ni maldiciones como en Cataluña; los días festivos son santificados. A todos los empleados se les obliga a cumplir los mandamientos de la Iglesia, a los soldados se les dan ejercicios espirituales todos los años. Dios nos conserve al actual Presidente, D. Gabriel García Moreno...”. Malgrat aquesta idíl·lica visió, no tot eren flors i violes: “Existe una afición demasiado tenaz al mosto...”⁵⁹. Vaja que anaven una mica “piripis”. A Guatemala “abundaba el alcoholismo, el concubinato y sus derivados...”⁶⁰.

⁴⁹ A la pàg. 227 del “Cronicón...” ens assabentem que “Fr. L. M. de M.” és Fray Lorenzo Maria de Mataró.

⁵⁰ “Cronicón...”, pàg. 219.

⁵¹ Vells.

⁵² Primera República (11 de febrer de 1873 a 29 de desembre de 1874).

⁵³ Josep de Calassanç de Llavaneres (futur cardenal Vives i Tutó) i Joaquim de Llavaneres (seria Comissari Apostòlic dels caputxins a Espanya).

⁵⁴ “Historia eclesiástica y civil de la célebre ciudad de Ceuta” de Salvador Ros y Calaf (Ceuta, 2017), pàg. 16.

⁵⁵ “Cronicón...”, pàg. 217.

⁵⁶ La patata procedeix dels altiplans andins, no fou fins al segle XVI que els espanyols la van dur a Europa com a planta per als jardins. No fou fins al segle XVIII que es va considerar un aliment.

⁵⁷ Era el nom que els hi donaven els indígenes.

⁵⁸ “Cronicón...”, pàg. 217.

⁵⁹ “Cronicón...”, pàg. 220.

⁶⁰ José Ángel Echeverría comentant el llibre “Tres siglos de vida misionera: la proyección pastoral ad gentes dels framenors caputxins de Catalunya (1680-1989)” de Valentí Serra de Manresa (Facultat de Teologia de Catalunya, 2006) a “Revista Catalana de Teologia” XXXII/2 (2007), pàg. 474.

Llorenç Maria de Mataró comenta: “*Pasáramos a dar misiones a Cahucan, a otros dos pueblos y a (la provincia de) Manabi. A pesar de que en estos viajes nos encontramos con temperaturas ya heladas, ya tórridas, siempre Dios nos protege...*”⁶¹.

“*Se nos ha pedido que fuéramos a bendecir el ganado como lo han hecho siempre los hijos de san Francisco, y es curiosa la costumbre por el modo de proceder de los fieles en dar su limosna. Va el padre a bendecir...se quita su cuerda, la echa sobre los carneros y le pertenecen como de limosna o de regalo... todos aquellos a quienes alcanzó la cuerda, y contentos quedan los amos con que sean alcanzados cinco o más. Con los carneros así adquiridos hay para la comunidad, no solo carne para comer sí que también lana para el vestido...*”⁶².

Recordarem que, estant a Nova York, a mitjans de 1874, Antoni d’Igalada i Pacífic de Montroig varen rebre l’ordre d’anar a l’Equador.

El juliol de 1875, Pacífic de Montroig, amb d’altres companys, es trobaven a Portoviejo, a la província de Manabi (Equador). El convent de Portoviejo el va fundar Antoni d’Igalada.

Tot d’una, el 6 d’agost de 1875, assassinen el president de la República de l’Equador, Gabriel García Moreno. La llibertat i la protecció que tenien els missioners, tot d’una s’acaba. García Moreno pretenia crear un estat basat en la religió i la modernitat, on l’Església fos el mitjà d’integració nacional. Els assassins cridaven “Mor al tirà!”, “Mor al jesuïta!”, mentre que García Moreno els va respondre “Déu no mor!”.

Llorenç Maria de Mataró diu el 30 d’agost: “*Escribo bajo la impresión amargamente dolorosa que oprime mi corazón... producida por el alevoso asesinato cometido por el masonismo en la persona del honrado y cristiano Presidente...*”⁶³. Aquest assassinat fa que Pacífic de Montroig i Antoni d’Igalada deixin Portoviejo i vagin a Ibarra. El mont-roigenc primer anirà uns dies a Quito. Gaietà d’Igalada escriu: “*Nos hospedamos (en Quito) los tres en el grandioso y soberbio convento de San Francisco...*”⁶⁴. Són Pacífic de Montroig, Antoni d’Igalada i Gaietà d’Igalada. És a mitjans d’agost de 1875.

El 28 d’agost de 1875 arriben a Ibarra: Gaietà d’Igalada, Pacífic de Montroig i Josep de Calassanç de Llavaneres (futur cardenal Vives i Tutó). Aquest darrer, al cap d’uns mesos torna a Europa, anirà a Perpinyà a completar els estudis teològics⁶⁵. Tres catalans. D’altres aniran a Ambato, també Equador, a continuar la fundació que havien iniciat uns pares caputxins italians. Aquests l’havien abandonat poc després del assassinat del president García Moreno (6 d’agost de 1875).

El 8 de setembre esclata la revolució. El 2 de novembre de 1875 hauran de marxar cap a Riobamba. Finalment, el mont-roigenc aniria a Guano, un poble proper.

⁶¹ “Cronicón...”, pàg. 220.

⁶² “Cronicón...”, pàg. 221.

⁶³ “Cronicón...”, pàg. 225.

⁶⁴ “Historia de la restauración...”, pàg. 92.

⁶⁵ El gener de 1881 aniria a Igalada on faria construir un convent. Aquí faria els primers treballs sobre teologia. El 1884 va a Roma i el 1889 seria nomenat cardenal.

En aquest moment del llibre, Gaietà d'Igualada, relator d'aquests fets, defineix el mont-roigenc, el que ha estat company aquests darrers anys: “*Era el P. Pacífico muy buen religioso, trabajador y buen predicador; la estancia en Nueva York y el ejemplo de los capuchinos alemanes desarrollaron mucho su espíritu y le quitaron el miedo que antes tenía al púlpito; le costaba mucho trabajo preparar los sermones, pero predicaba mucho y bien...*”⁶⁶. No era comú entre els caputxins ser predicador. “Eren pocs els religiosos que arribaren a obtenir el títol de predicador...”⁶⁷.

A continuació, el mateix Gaietà d'Igualada, explica que al mont-roigenc se li va agreujar una inflamació intestinal que tenia des de Portoviejo. Va caure greument malat, però semblava que es recuperava. Va recaure i va patir molt. Tenia una diarrea continua. Va morir, a Guano, el 7 de març de 1877.

El 29 de desembre de 1874 es va produir el “*pronunciamiento*” del general Martínez Campos a Sagunt. Era la fi de la Primera República i l'inici de la Restauració Borbònica. El 9 de gener de 1875 Alfons XII era proclamat rei a les Corts. El 1877 va començar la restauració de les ordres religioses a Espanya. Els caputxins podien tornar. Alguns, com el mont-roigenc, havien mort.

Mont-roig... Antigua Guatemala, San Francisco, Nova York i Equador. Déu-n'hi-do.

Addenda

Antoni d'Igualada, company de Pacífic de Montroig, a Antigua Guatemala, Califòrnia, Nova York i Equador, després d'Equador es va traslladar a Panamà i a Costa Rica⁶⁸. Del 1879 fins la seva mort el 1897 (*9 d'octubre*) estaria a Cartago (Costa Rica)⁶⁹. “Un missioner excepcional amb fama de santedat”⁷⁰.

Ignasi de Cambrils, autor de “*Cronicón de la misión de PP. Capuchinos en Centro América*”. Company de Pacífic de Montroig a Guatemala. Va ingressar al convent de Sabadell el 1819⁷¹. El 1835, quan l'exclaustració de religiosos, estava al convent de Calella i Pineda. “*Yo le traté en Toulouse de Francia. Había sido predicador o misionero en América, y allá le enviaba de nuevo el Papa desde Toulouse, pero se puso malo de las piernas, y no pudo marchar... Se dijo que había estado durante años preso en la Ciudadela por el crimen de usar hábitos en la montaña, donde fue aprendido...*”⁷². Sembla que faci referència a què es va unir a alguna partida carlina a “la montaña” durant la Primera Guerra Carlina (1833-1840).

⁶⁶ “Historia de la restauración...”, pàg. 93.

⁶⁷ Llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. XVIII.

⁶⁸ “Cronicón...”, pàg. 228.

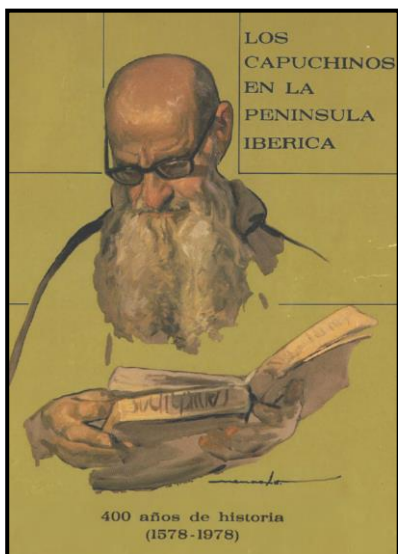
⁶⁹ Del llibret “Corona fúnebre dedicada a la memoria del Rvdo. Fray Antonio de Igualada. Capuchino y misionero apostólico” (San José de Costa Rica, 1897), pàg. 5.

⁷⁰ Llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. 283.

⁷¹ “Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX” (“Tomo IV”) de Cayetano Barraquer Roviralta (Barcelona, 1917), pàg. 216.

⁷² “Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX” (“Tomo IV”) de Cayetano Barraquer Roviralta (Barcelona, 1917), pàg. 211.

Josep de Calassanç de Lllavaneres (futur cardenal Vives i Tutó) fa una breu crònica del cambrilenc: “*Logró conservar el santo hábito aun viajando por los Estados Unidos para ir a Francia, donde cuidó de ultimar los estudios de sus discípulos en Toulouse y Fontenay-le-Compte, mereciendo el título de Lector emérito. Enviados estos por la Santa Sede al Ecuador, pasó al convento de Céret en el Rosellón, donde hizo la vida de un religioso modelo de toda perfección franciscana. Murió lleno de años y méritos y como un santo, en Céret, el día 4 de diciembre de 1877*”⁷³. Tenia 73 anys (havia nascut el 1804), portava 51 anys de religiós (havia entrat a l'ordre el 1851 amb 22 anys)⁷⁴. Va morir el mateix any que Pacífic de Montroig; aquest a Equador. Va compondre “Gozos del Beato Benito de Urbino”⁷⁵. “Escribí alguns llibres de filosofia i teologia...”⁷⁶.

En el llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945) s’esmenten a d’altres caputxins cambrilencs: Josep (va morir al convent de Tarragona el 6 de gener de 1696, tenia 80 anys i 41 de religiós)⁷⁷, Bonaventura de Cambrils (va morir al convent de Santa Madrona de Barcelona el 4 d’abril de 1792, tenia 28 anys i 15 de religiós)⁷⁸ i Miquel (va morir al convent de Sarrià de Barcelona el 6 de març de 1889, tenia 75 anys i 57 de religiós)⁷⁹.

Gaietà d’Igualada, autor de “Historia de la restauración de los frailes menores capuchinos en España”, també company de Pacífic de Montroig, a Antigua Guatemala, Califòrnia i Equador. Havia nascut a Igualada el 5 (o 9) d’agost de 1852. “*Salvador nació en el seno de una familia humilde. Su padre, Joaquín Ros Ruitadi era tejedor y había nacido también en Igualada, en donde su padre, Miguel Ros, había sido alpargatero, aunque procedía de la Seu de Urgel...*”⁸⁰.

Va estar a l’Equador fins al 1879 que torna, prèvia autorització, a Barcelona. A continuació està al convent de Pamplona. “*Al Padre Cayetano, en esta nueva época que se inicia, no le van las cosas bien. Es acusado como liberal en sus enseñanzas y proselitismo, y se le destituye como lector de los estudiantes, destinándolo al convento de Sanlúcar de Barrameda, al que llegó a finales de marzo de 1885. Todo cuanto escribe a este respecto está lleno de amargura por las muchas cosas falsas, así lo*

⁷³ “Historia de la restauración de los frailes menores capuchinos en España”, pàg. 231.

⁷⁴ Informacions del llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. 339.

⁷⁵ Los capuchinos en la península ibérica. 400 años de historia (1578-1978)” estudio coordinado por Alberto González Caballero (Conferencia ibérica de capuchinos, Sevilla 1985), pàg. 475.

⁷⁶ Del llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. 339.

⁷⁷ Informacions del llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. 6.

⁷⁸ Informacions del llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. 95.

⁷⁹ Informacions del llibre “Necrologi dels caputxins de Catalunya i Balears (1578-1944)” del P. Basili de Rubí (Barcelona, 1945), pàg. 66.

⁸⁰ “Historia eclesiástica y civil de la célebre ciudad de Ceuta” de Salvador Ros y Calaf (Ceuta, 2017), pàg. 11.

*afirma, que se habían dicho de él y por las injusticias cometidas contra su persona... (envia) una carta a la Curia General de los capuchinos en Roma, solicitando su secularización...”*⁸¹. La rep a l’agost de 1886. A continuació demana retrocedir la secularització. Des de Roma se’l destina a la província de Lió. El gener de 1887 va al convent de Aix-en-Provence. Hi estarà fins l’abril de 1892. Finalment sol·licita passar a sacerdot. Ho serà a la diòcesi de Cadis-Ceuta. A partir del 1893 aconseguix, per unes oposicions, el càrrec de canonge a Ceuta. Recupera el seu nom civil: Salvador Ros Calaf. Va morir en aquesta ciutat, vint anys després, el 3 de desembre de 1917. Com hi ha Déu que “estuvo muy bien considerado por el clero y fieles”⁸².

⁸¹ “Perfil biográfico. El Padre Cayetano de Igualada” del llibre “Historia de la restauración de los frailes menores capuchinos en España”, pàg. 14 i 15.

⁸² “Historia de la restauración...”, pàg. 17.